

Handleiding

Training

Werken met Rubrics

Rekenen en Taal

**Een samenwerking van de afdeling
Curriculumontwikkeling, Het Examenbureau
van het MINOWC en
stg. CENASU**

Inhoudsopgave	
Inleiding.....	3
GEEN CIJFERS MAAR HET KIND CENTRAAL STELLEN IN ZIJN ONTWIKKELING	4
Eerlijke en geschikte opdrachten	5
RUBRICS voor REKENEN	6
De rekendomeinen.....	6
Leerjaar 3 - Rekenopdrachten Opdracht 1: tellen met stappen van 2.....	7
Leerjaar 4 - Rekenopdrachten.....	10
Leerjaar 5 – Rekenopdracht	13
Leerjaar 6 – Rekenopdracht	14
Leerjaar 7 – Rekenopdracht	15
Leerjaar 8 – Rekenopdracht-.....	16
RUBRICS voor TAAL	20
De taaldomeinen.....	20
TAAL Leerjaar 3 en 4.....	20
LUISTEREN	20
SCHRIJVEN	22
TAAL –leerjaar 5 - 8	24
Begrijpend lezen:.....	24
EXTRA OEFENOPDRACHTEN REKENEN EN TAAL	28

Inleiding

Beste leerkracht,

Voor u ligt de Handleiding voor Rubrics Rekenen en Taal. Het doel van deze handleiding is om de leerkrachten van leerjaar 3 t/m 8 van de basisschool inzicht te krijgen en vaardigheden te ontwikkelen in het gebruik van de rubrics voor Rekenen en Taal. *De rubric is een tool om de prestaties te analyseren en de ontwikkeling van uw leerlingen te vast te leggen.*

Waarom Rubrics?

Als leerkracht streven wij ernaar om onze leerlingen de kennis en vaardigheden te ontwikkelen en dat ze die zelfstandig kunnen toepassen. De groei en ontwikkeling van de leerlingen zijn onze focus. Dit vraagt van ons continue bijsturing zodat onze leerling zich kunnen *aanpassen*; dat ze *leren*; dat ze sommige zaken kritisch bestuderen en indien nodig achterwege laten of anders *aanpakken*, kortom dat ze groeien in hun ontwikkeling. Merkt u soms op dat een leerling vaak dezelfde feedback ontvangt? Merkt u dat u zich vóór een toetsmoment afvraagt 'wat missen mijn leerlingen nog aan informatie?'

De rubric helpt hierbij, doordat het een goed beeld geeft van wat het kind wel en wat het kind nog niet kan, zodat wij gericht kunnen bijsturen. Dat geeft niet alleen ons de mogelijkheid duidelijke en eenduidige feedback te geven, maar het helpt het kind en ook diens ouders te focussen op onderdelen die meer aandacht en oefening behoeven. Rubrics helpen de leerkracht om de *groei* van de leerling bij te houden en (in plaats van een cijfer) geeft het een **betekenisvollere invulling** van wat het kind kan: de vaardigheden van de leerling kunnen dus op een ontwikkelingslijn geplaatst worden. Doordat de rubric duidelijk aangeeft waar een leerling nog hulp bij nodig heeft, is het mogelijk de lessen beter in te vullen. Ook kunt u er als leerkracht voor kiezen om kinderen die zwak zijn in een bepaald onderdeel bij elkaar te laten zitten en hen samen te helpen, terwijl de rest van de klas verder gaat met andere opdrachten: differentiatie. Ook samenwerken(d leren) tussen leerlingen (één van de 21ste eeuwse vaardigheden) kan gestimuleerd worden. Leerlingen ondersteunen elkaar onderling, zodat ze elkaars sterke en zwakke zijden leren stabiliseren.

Deze handleiding kan niet los gezien worden van het instructiefilmpje <https://youtu.be/kwA3q2HYDZU> en het informatiefilmpje <https://www.youtube.com/watch?v=jypVSc5DGQk>, die u beiden vindt op de Youtube pagina Leer-Kracht. Velen van ons hebben ook nog een training gevolgd, zowel lijfelijk als digitaal, waar rekenopdrachten zijn geoefend. Met deze handleiding krijgt u tevens de kans, het aangeleerde te herhalen en uit te proberen in uw klas.

De Algemene rubrics voor Rekenen zijn opgesplitst voor twee groepen leerjaren:

- Leerjaar 3-4 heeft een versimpelde versie, genaamd 'Rubrics voor één'.
- Leerjaar 5 t/m 8

Voor TAAL zijn de rubrics zijn opgesplitst voor twee groepen leerjaren:

- Leerjaar 3-4 heeft voor de domeinen Lezen, Luister en schrijven
- Leerjaar 5 t/m 8 voor het domein Begrijpend Lezen.

We vragen u in deze fase zoveel mogelijk het geleerde toe te passen in uw klas en ons van feedback hierover te voorzien. We horen graag van u wat werkt, wat niet en welke tips u heeft voor verbetering. Na de try out fase maken we een definitieve handleiding op. **VEEL SUCCES!!!**

GEEN CIJFERS MAAR DE ONTWIKKELING VAN HET KIND STAAT CENTRAAL

Individuele prestaties zijn belangrijk

Het benutten van de volledige talenten van kinderen zijn belangrijk en maakt hen gelukkig. Alle kinderen moeten zich op hun eigen niveau kunnen ontwikkelen. Een cijfer van een gemaakte repetitie zegt hierbij nog niet zoveel. Het afzetten van de sociaal- emotionele kant van kinderen ten opzicht van hun prestaties en competenties is wel veelzeggend.

Leraren vervullen een belangrijke rol in de ontwikkeling van hun leerlingen door de dagelijkse observatie en analyse. Door hun bevindingen vast te leggen in bijvoorbeeld een kind-volgsysteem of in een voortgangsschrift, kunnen zij sneller tot bepaalde interventies komen, zonder gebruik te hoeven maken van een beoordeling als 'goed' of 'slecht'. Prestaties hebben namelijk geen waarde, als kinderen niet bij het proces betrokken zijn. Ze zeggen hooguit iets over het potentieel van hun talent.

Ontwikkelingsgericht

Competenties inzichtelijk maken is dé manier om vooruitgang te boeken op individueel niveau. Zo leunen leerlingen niet langer achterover na een tien of haken ze af bij een zesje. De discussie over onze cijfercultuur is natuurlijk niet nieuw, maar we kunnen er wel opnieuw naar kijken en er iets aan doen.

Leerlingen boeken meer vooruitgang met feedback in plaats van cijfers. Wat iemand bereikt, hangt namelijk af van zijn talent en zijn competenties. Wat zegt een zes, acht of tien namelijk over leerlingen? Dat ze de lesstof beheersen of niet? Dat ze hun talent benutten of niet?

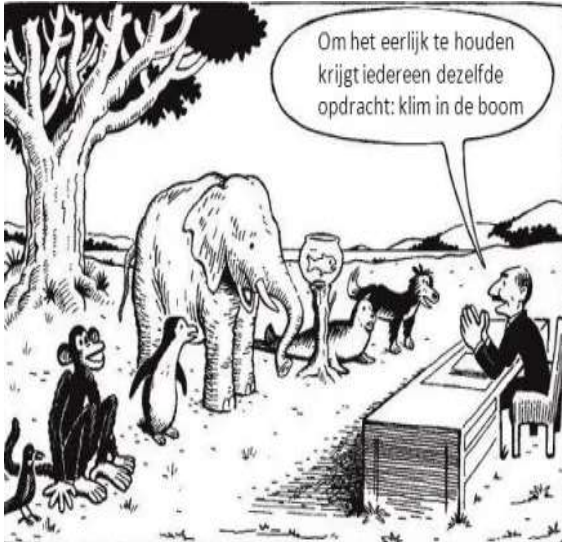
Steeds vaker dringt het besef door dat beoordelingen in cijfers betekenisloos zijn. Waarom zou je nog je best doen, als je al een tien gehaald hebt? **Niet langer draait leren puur en alleen om de beheersing van de lesstof en het behalen van goede cijfers. Het gaat om het ontwikkelen van persoonlijke competenties en eigen talenten op weg naar succes. Een heel leven lang.**

Competenties centraal in oudergesprek

Als ouder wil je maar één ding weten: hoe gaat het met mijn kind? Om die vraag te beantwoorden is meer nodig dan een lijstje met cijfers; met kind rapportage (voortgangsrapport) geef je hun dan ook antwoord vanuit het perspectief van welbevinden, betrokkenheid, en de cognitieve ontwikkeling. Simpelweg omdat deze factoren grote invloed op elkaar hebben. Door deze cognitieve ontwikkelingen inzichtelijk te maken, maken we de competentieontwikkeling begrijpelijk voor zowel de ouders als het kind, om vervolgens in gesprek met ouders een compleet beeld van het kind te vormen. Zo kunnen we de ontwikkeling van elk kind verder op weg helpen.

Bron: <https://loogin.com/project/geen-cijfers-maar-het-kind-centraal-in-zijn-ontwikkeling> aangepast

Eerlijker, geschikter en betekenisvoller toetsen

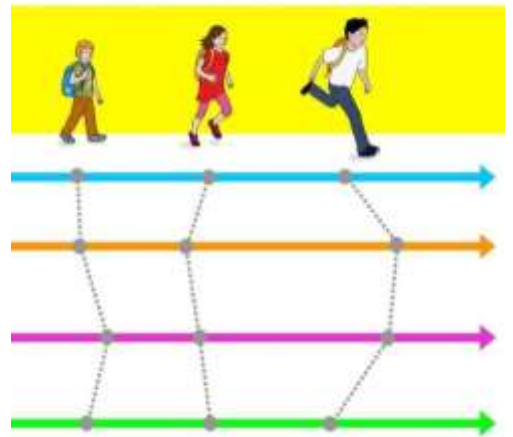

De waarde van het gebruik van de rubrics wordt het best uitgelegd via het plaatje hiernaast. Het toont een verscheidenheid aan dieren van verschillende groottes, gewichten en capaciteiten. De meester geeft naar eigen zeggen een eerlijke opdracht: "Klim in de boom." Maar dit is dus helemaal geen eerlijke opdracht. We zouden inschatten dat de aap het eerst in de boom klimt. Maar ook de vogel kan op haar eigen wijze in de top van de boom komen. De andere dieren wellicht wat moeilijker.. Hoe zouden onze leerlingen die bijvoorbeeld op de plek van de vis zich zich voelen?

Door te focussen op de sterke punten van onze leerlingen, kunnen we hen helpen zich beter te

ontwikkelen. De sterktes van een leerling vinden we middels de rubrics, waarbij we gebruik maken van verschillende beoordelingen van kennis, inzicht en vaardigheid in praktijksituaties: de *competenties* ook wel genoemd.

Zoals we op het plaatje hiernaast zien, zien we verschillende kinderen. We vergelijken ze niet met elkaar, maar we kijken naar het tempo van elk kind en proberen hen op hun eigen tempo te ondersteunen in hun ontwikkeling. Jason is misschien geen ster in tafels, maar kan als beste klokkijken. Sarah kan binnen het domein bewerkingen (= optellen, aftrekken, vermenigvuldigen of delen) misschien al heel goed optellen, maar maakt nog fouten in aftrekken. Als we dit weten, kunnen we onze leerlingen beter op weg helpen. Het is ook prettig voor het kind te weten, dat 'er dingen zijn, die ik wel goed kan'. Dat motiveert hen om te werken aan wat er nog niet goed gaat en kunnen zij gerichter werken aan die (reken)vaardigheden die zij ook onder de knie moeten krijgen. Met gepast onderwijs dat voor hun zinvol en waardevol is, kunnen zij zich verder ontwikkelen.

RUBRICS voor REKENEN

De rekendomeinen

Binnen het vak Rekenen kennen we de volgende domeinen.

1. *Getalbegrip* (getalbeeld, -structuur, plaatswaarde, vergelijking van getallen, etc.*)
2. *Bewerkingen* (Optellen*, Aftrekken*, Vermenigvuldigen, Delen)
3. *Meten* (lengtematen, inhoud, gewicht...)
4. *Tijd* (klokkijken)- hele en halve uren*
5. *Breuken/ decimale getallen/ procenten/ verhoudingen*
6. *Meetkunde* (Geometrie: cirkels, recht- & driehoeken)
7. *Geldrekenen**
8. *Statistiek en dataverwerking** (kunnen aflezen van tabellen/ grafieken/ sommen berekenen in een matrix*)

* = wordt behandeld in leerjaar 3 en 4. De rest ook in de hogere leerjaren.

Rekencompetenties vaststellen

Leerlingenwerk nakijken, leerlingen beoordelen en feedback geven zijn ingewikkelde processen. Hoe zorg je dat je als leerkracht duidelijk maakt aan leerlingen wat ze moeten kunnen, en organiseer je het ook nog eens zo dat dit tot goede feedback leidt?

Wij willen daarom als leerkracht weten waar onze leerlingen binnen deze rekendomeinen al goed op scoren, de rekenstrategieën snappen, de rekenvaardigheden bewust toepassen en waar we extra aandacht aan moeten geven.

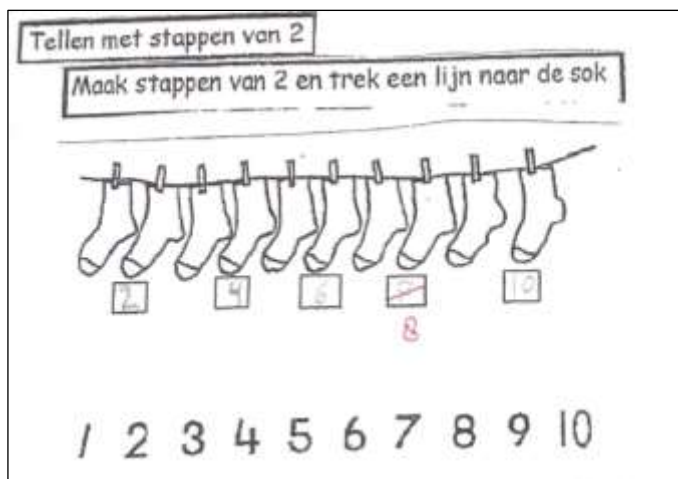
Competenties stellen wij op de volgende manieren vast:

- Door leerlingen duidelijke **opdrachten** te laten **uitvoeren, na uitleg van en oefen met de nieuwe leerinhoud**
- Door leerlingen te **observeren**, wanneer ze werken in de klas
- Door leerlingen zelf te laten **uitleggen**, hoe ze een som hebben berekend, een opdracht hebben uitgevoerd of vertellen wat ze gelezen hebben .
- Door vast te stellen wat **al goed gaat of gedaan is**.
- Door aan te geven wat nog **extra geoefend** moet worden
- Door deze prestaties **helder omschreven** vast te leggen in een **voortgangsschrift**

We zullen in deze handleiding de rubrics oefenen aan de hand van oefenopdrachten uit diverse leerjaren. De rubrics gebruiken wij om per domein aan te geven in welke mate de leerling de diverse vaardigheden beheerst. Wij zullen dus staan stil bij de competenties en proberen de leerlingen te beoordelen op zijn / haar prestatie binnen het domein.

Leerjaar 3 - Rekenopdrachten

Opdracht 1: tellen met stappen van 2

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren om deze opdracht te kunnen maken?
2. **Wat is vereist?**
Optellen/ aftrekken/ vermenigvuldigen/ delen?
4. Wat gaat al goed?
Wat moet verbeterd worden?

Instructie: Als u een opdracht geeft is het goed om vooraf met de leerling na te gaan welke stappen de leerling moet nemen. U ziet rechts staan stappenplan. Ga samen met de leerlingen na wat er moet gebeuren. Vraag ook waar de som/opdracht over gaat. Laat de leerlingen het vertellen.

Stap 1: Op de tekening zien we dat het kind moet *tellen met stappen van twee en een lijn moet trekken naar de juiste sok*.

Stap 2: wat er is vereist bij de som. In dit geval gaat het erom dat de leerling moet kunnen *optellen* (plus 2 of 2 erbij).

Stap 3: de som gaat over *tellen met stappen van twee en een lijn moet trekken naar de juiste sok*.

Stap 4: We zien dat de leerling 2 foutjes heeft gemaakt. *Wat ging Goed of wat moet verbeterd worden*. En dit gaan we nu invullen in de rubric

In de middelste kolom vullen we in waar het in de opdracht om gaat, de vereisten. Wat is de eis vanuit het rekendomein? Rechts noteren wij wat al goed gaat en links noteren wij wat nog verbeterd moet worden.

Invullen van de Rubric voor leerjaar 3

<i>Wat moet er nog verbeterd worden?</i>	<i>Domein – Wat is de eis?/ Rekenstrategie</i>	<i>Wat is juist heel goed?</i>
Goed tellen Terug naar stappen van 1	Optellen met 2 stappen	Was goed bezig, heeft alles afgerond
Moet de lijntje trekken naar het juiste cijfer	Trek de lijn naar het juiste cijfer	
	Kennis van de cijfers	Kan getallen al goed schrijven

Advies: Concentratie: Beter opletten, Goed kijken en opschrijven (de juf kan het ook in de moedertaal uitleggen)
Nu hebben wij de rubric voor onze leerling ingevuld.

We kijken nu naar Karin.

Karin kan al vrij goed twee (2) erbij rekenen. Eerst van 2 naar 4. Zelfs als ze een fout heeft gemaakt van 4 naar 5, telt ze na de 5 en de 7 wel steeds 2 erbij.

Karin

Tellen met stappen van 2

Maak stappen van 2 en trek een lijn naar de sok

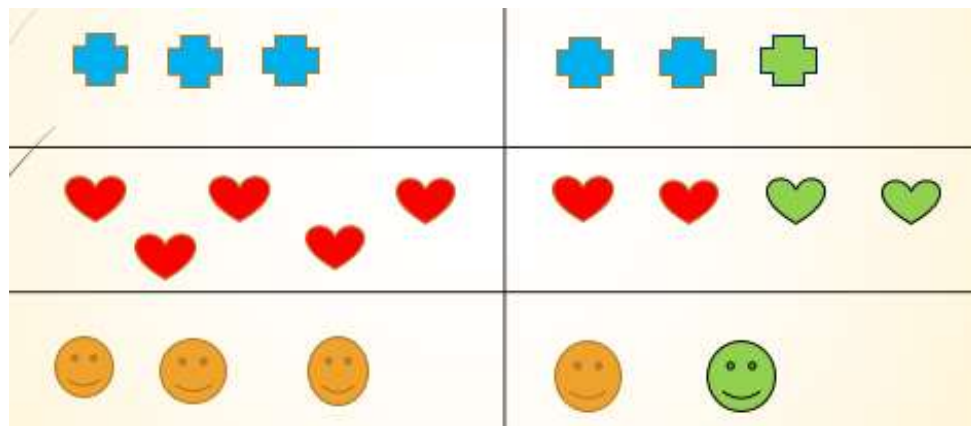
Karin: Leerjaar 3- 'Rubric van 1' doel: feedback (tips)geven

<i>Wat moet er nog verbeterd worden?</i>	<i>Wat is de eis?/ Rekenstrategie</i>	<i>Wat is juist super goed?</i>
Volgorde van getallen	Optellen met 2 stappen	Kan al goed +2 berekenen, een keertje (bij 5) fout
Lijnen trekken naar het juiste cijfer	Trek de lijn naar het juiste cijfer	
Boogjes maken		
	Kennis van de cijfers	Kan de cijfers al goed opschrijven

We geven u nog een opdracht, waar u zelf mee kunt oefenen. Probeer u eerst zelf de rubric in te vullen.

Opdracht 2: Maak evenveel.

Melvin vult de rechterkolom verder aan:

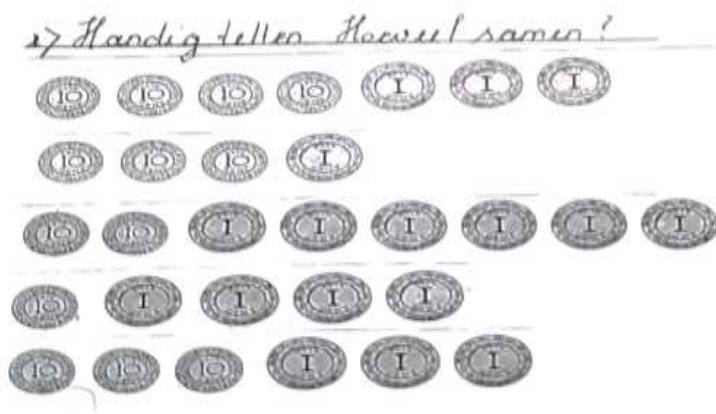

In de middelste kolom van de rubric noteren we weer waar het in de opdracht om gaat, de vereisten. Wat is de eis vanuit het rekendomein? Rechts noteren we wat al goed gaat en links noteren we wat nog verbeterd moet worden.

<i>Wat moet er nog verbeterd worden?</i>	<i>Domein – Wat is de eis?/ Rekenstrategie</i>	<i>Wat is juist heel goed?</i>

Leerjaar 4 - Rekenopdrachten

Opdracht 1: Geldrekenen/ vermenigvuldigen en optellen

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren?/
2. **Wat is vereist?**
Optellen/ aftrekken/
vermenigvuldigen/ delen?
3. Waar gaat de som over?

Keer sommen met sprongen
(vermenigvuldigen) / optellen

- Welke stappen komen voor?
- Welke rekenstrategie moet toegepast

Bij deze rekenopdracht gaat het om geldrekenen.

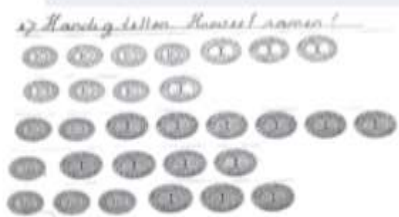
Stappen: De leerlingen moeten tellen, terwijl ze de muntjes aanwijzen: 10, 20, 30, 40 (kangoeroesprong) en daarna 41, 42, 43 (kikkersprong).

De rubric voor leerjaar 4 is hetzelfde als dat van leerjaar 3. In de middelste kolom van de rubric noteren we weer waar het in de opdracht om gaat, de vereisten. Wat is de eis vanuit het rekendomein?

Type rubric: Leerjaar 4- 'Rubric van 1'

doel: feedback (tips)geven

Wat moet er nog verbeterd worden?	Wat is de eis?/ Rekenstrategie	Wat is juist heel goed?
	De ll. maken sprongen van 10	
	De ll. maakt kleine sprongen van 1.	
	Tekening	
	Geef de juiste oplossing door op te tellen.	

We kijken nu naar leerling Jerrel. Probeer eerst zelf de rubric in te vullen.

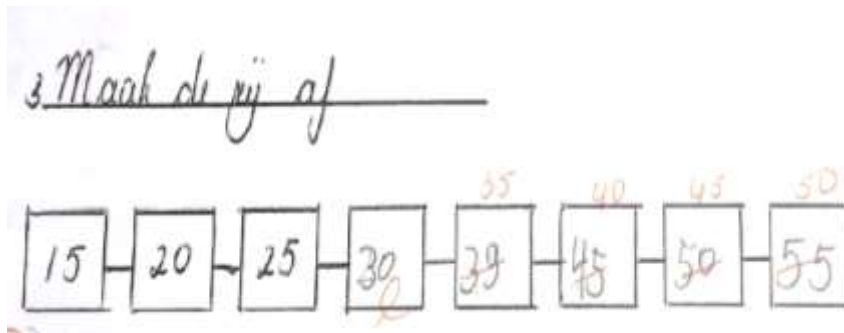
Jerrel

Wat moet er nog verbeterd worden?	Wat is de eis?/ Rekenstrategie	Wat is juist super goed?
Hoeveel keer 10 In volgorde tellen 41 t/m 50 Getalkaart/ kralenketting	De 11 maken sprongen van 10	Kent de sprongen van 10 wel
Cirkeltjes maken om de tientjes en de eentjes. Geef de tientjes een andere kleur dan de eentjes (rood en blauw)	De 11 maken kleine sprongen van 1	
	Maak een tekening (nu al het geval)	
Moet opletten bij het doortellen Controleren wat hij heeft geteld	Geef de juiste oplossing door op te tellen.	

Opdracht 2

En als u kijkt naar leerling Sharon. Hoe zou u de rubric invullen?

Welk advies zou u geven? Bespreek dit met uw collega's.

Wat moet er nog verbeterd worden?	Domein – Wat is de eis?/ Rekenstrategie	Wat is juist heel goed?

LEERJAAR 5 T/M 8

We gaan nu kijken naar de rubrics voor leerjaar 5 tot en met 8. In het eerste instructiefilmpje was deze ook uitgelegd.

De Algemene Rekenrubric voor leerjaar 5 t/m 8

ALGEMENE RUBRIC VOOR DE REKENCOMPETENTIE IN LEERJAAR 5 - 8				
CRITERIA	PRESTATIENIVEAU			
	I	II	III	IV
A. De leerling demonstreert rekenkundige kennis en inzicht bij een rekenopdracht of rekenprobleem (kennis en inzicht)	Er is geen oplossing of de oplossing sluit niet aan op de opdracht of het rekenprobleem	Het (om)rekenen is correct gedaan, maar de oplossing is niet verder uitgerekend.	De opdracht of het probleem is op een correcte wijze opgelost, maar er zijn enkele rekenfouten gemaakt.	De oplossing en het eindantwoord zijn helemaal correct en compleet.
B. De leerling gebruikt oplossingsstrategieën bij een rekenopdracht of rekenprobleem (toepassing kennis en inzicht)	Laat geen van de stappen zien, die er gebruikt moet worden.	Werkt niet met alle belangrijke info. Laat niet alle stappen zien, maakt veel bereken fouten	Werkt wel met belangrijke info. Laat alle stappen zien, maar maakt veel kleine fouten.	Werkt met alle belangrijke informatie en laat alle stappen zien
C. De leerling past oplossingsstrategieën toe in andere situaties of voorbeelden (toepassing rekencompetentie)	Heeft geen voorbeelden of kan geen stappen laten zien in andere voorbeelden of situaties	Heeft wel andere voorbeelden, maar laat niet alle stappen zien en maakt nog veel berekeningsfouten	Heeft andere voorbeelden, werkt met de beschikbare informatie en laat alle stappen zien, maar maakt nog kleine fouten	Heeft andere duidelijke voorbeelden en laat in die voorbeelden alle stappen zien om het probleem correct op te lossen
D. De leerling legt het werk uit	Kan geen uitleg geven.	De leerling probeert uit te leggen, maar de uitleg ontbreekt essentiële stappen van de berekening. De leerling kent de rekenformule wel.	De leerling kan in de uitleg de essentiële stappen van de berekening duidelijk aangeven maar de uitleg is niet helemaal correct.	De leerling kan de uitleg met de essentiële stappen van de berekening om te komen tot de oplossing van het rekenprobleem of de opdracht duidelijk en correct weergeven.

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren?
Optellen/ aftrekken/ vermenigvuldigen/ delen –A
2. **Nieuw:** Maak voor jezelf een tekening van wat er moet gebeuren – A/B
3. Schrijf op, waar deze som over gaat –B
4. Laat de rekenstrategie zien (volgens Cijferen, bv. Staartdeling. Optelling, etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B
6. Schrijf de oplossing netjes op. -B

Links (verticaal) ziet u de criteria A, B, C en D. Dit zijn de eisen waaraan een leerling moet voldoen. Meestal worden die ontleend aan de leerdoelen of leeruitkomsten die aan het eind van een leerjaar bereikt moeten worden. Wat verwachten we van de kinderen? Wat moeten ze kennen wat moeten ze kunnen?

Bovenin (horizontaal) ziet u voor elk criterium prestatieniveaus. Uit het gemaakte werk of uit de gemaakte opdracht kan de leerkracht vaststellen, op welk niveau een leerling gepresteerd heeft. Daar kun je zien waar je het kind in kunt plaatsen. Het loopt op van A1 tot A4 en zo ook voor B en C.

- Criterium A laat zien of het kind weet wat het moet doen: optellen/ aftrekken/ vermenigvuldigen of delen.
- Criterium B laat zien of het kind de juiste som voor zichzelf weet te bedenken.
- Bij criterium C vraagt de leerkracht aan de leerling of hij/zij een voorbeeld van een praktijksituatie kan geven, die gaat over dezelfde som.
- Bij criterium D legt het kind uit, eventueel onder de begeleiding van de leerkracht, de som, stapje voor stapje, uit.

Niveau 1 t/m 4 gaan van de minimale vaardigheid tot de maximale. Het is onze bedoeling dat kinderen steeds naar rechts gaan, zodat we daarmee zien dat ze groeien.

De schriftelijke opdrachten die we meestal geven, maken het mogelijk om het kind op A en B te scoren.

We vragen van u dat u het kind ook beoordeelt op de mondelinge opdrachten C en D. Dat u het kind roept en laat vertellen hoe ze het werk hebben aangepakt.

Leerjaar 5 – Rekenopdracht

Som:

Papa is met de kinderen op stap. Ze moeten 70 kilometer autorijden. Ze hebben al 64 kilometer gereden. Hoeveel kilometer moeten ze nog afleggen.

De leerling moet herkennen, dat hij/zij moet doortellen of aftrekken:

criterium A. Ze doen dus *64 plus hoeveel is 70* of *70 min 64 is hoeveel?*:

criterium B. In het stappenplan ziet u op welke criteria elke stap betrekking heeft.

Leerjaar 5 – Rek domein Getalbegrip/ Bewerkingen- (aftrekken/ doortellen= aanvulsom)

B. Hoeveel kilometer nog?

Gereden	Nog
64 km	... km
59 km	... km
56 km	... km
49 km	... km
61 km	... km

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren?
Optellen/ aftrekken/
vermenigvuldigen/ delen - A
2. Maak voor jezelf een tekening van
wat er moet gebeuren. - B
3. Schrijf op, waar deze som over
gaat. - B
4. Laat de rekenstrategie zien
(volgens Cijferen, bv. Staartdeling,
Optelling, etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B

- Welke stappen komen voor?

- Welke rekenstrategie moet toegepast worden?

We gaan kijken naar de uitwerking van Nathan. Nathan moet doortellen: 49 plus hoeveel is 50 en dan 50 plus hoeveel is 70 dan komt hij op 21 in plaats van 11. Voor deze opdracht scoren wij Nathan m.b.v. de rubric in A3 en B3. A3: De opdracht is op een correcte wijze opgelost, maar er zijn enkele fouten gemaakt. B3: Werkt wel met belangrijke info. Laat alle stappen zien, maar maakt veel kleine fouten.

Ljr. 5- Nathan

B. Hoeveel kilometer nog?

Gereden	Nog
64 km	... km
59 km	11 km
56 km	14 km
49 km	11 km
61 km	9 km

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren?
Optellen/ aftrekken/
vermenigvuldigen/ delen - A
2. Maak voor jezelf een tekening van
wat er moet gebeuren. - A/B
3. Schrijf op, waar deze som over
gaat. - B
4. Laat de rekenstrategie zien
(volgens Cijferen, bv. Staartdeling,
Optelling, etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B

Nathan

A	3	
B	3	
C	-	
D	-	

Leerjaar 6 – Rekenopdracht

Domein: Bewerking → delen

Som: *In elke doos passen er 4 flesjes. Er zijn 10 flesjes. Hoeveel volle dozen kunnen we vullen en hoeveel blijven er over.*

Het gaat hier om het delen ($10:4=...$, rest...)

Leerjaar 6 – Rek domein Bewerkingen- (delen door)

In elke doos passen 4 flesjes.

er zijn:	volle dozen:	rest:
10 flesjes	2 volle dozen	2 flesjes
27 flesjes	6 volle dozen	3 flesjes
18 flesjes	4 volle dozen	2 flesjes
35 flesjes	8 volle dozen	3 flesjes
38 flesjes	9 volle dozen	2 flesjes

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren?
Optellen/ aftrekken/
vermenigvuldigen/ delen - A
2. Maak voor jezelf een tekening
van wat er moet gebeuren. –
A/B
3. Schrijf op, waar deze som over
gaat. - B
4. Laat de rekenstrategie zien
(volgens Cijferen, bv.
Staartdeling. Optelling, etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B

In het stappenplan ziet u weer op welke criteria elke stap betrekking heeft.

We gaan kijken naar Oglaya.

De eerste som maakt ze goed. $10:4=2$ rest 2. De volgende som maakt ze ook goed. Als ze echter $18:4$ moet doen gaat *het mis*. Ze corrigeert rechts wel, maar noteert de gecorrigeerde antwoorden niet links in de som. Als we haar gaan beoordelen volgens de rubric, dan krijgt ze de score A3 en B3. A3: De opdracht is op een correcte wijze opgelost, maar er zijn enkele fouten gemaakt. B3: Werkt wel met belangrijke info. Laat alle stappen zien, maar maakt veel kleine fouten.

Bij advies staan de tips die we Oglaya geven.

Ljr. 6- Oglaya

Advies:

- Tafels van 4 extra oefenen.
- De tabel moet kloppen met de som rechts

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren?
Optellen/ aftrekken/
vermenigvuldigen/ delen - A
2. Maak voor jezelf een tekening van
wat er moet gebeuren. – A/B
3. Schrijf op, waar deze som over
gaat. - B
4. Laat de rekenstrategie zien
(volgens Cijferen, bv. Staartdeling.
Optelling, etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B

Oglaya

A	3
B	3
C	-
D	-

Leerjaar 7 – Rekenopdracht

Nu kijken we naar de opdracht van leerjaar 7. In het eerste instructiefilmpje is dit uitvoerig behandeld.

We vragen daarom aan u. Welk advies geeft u aan Albert?

LEERJAAR 7 Welk advies geven we aan Albert?

Handwritten calculations for unit conversions:

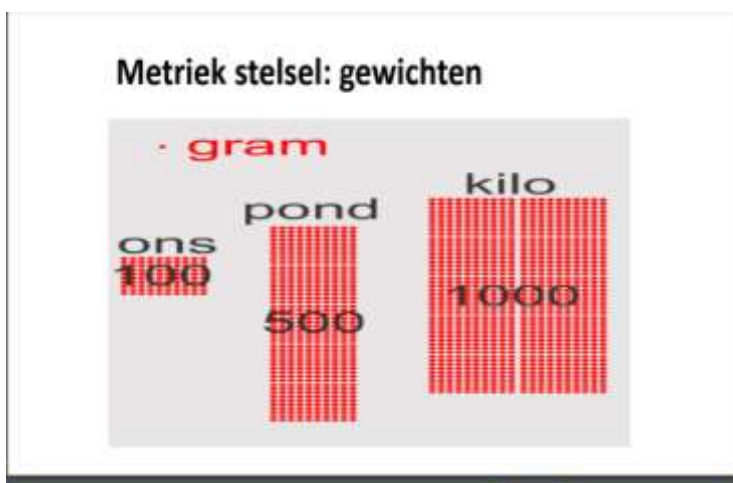
$$8 \text{ kg} = 8 \times 1000 = 8000 \text{ ons}$$
$$4 \text{ pond} = 4 \times 100 = 400 \text{ ons}$$
$$5\frac{1}{2} \text{ kg} = 5\frac{1}{2} \times 1000 = 5500 \text{ ons}$$

A sum is shown on the right:

$$\begin{array}{r} 8000 \text{ ons} \\ 200 \text{ ons} \\ 5500 \text{ ons} \\ \hline 13700 \text{ ons} \end{array}$$

The student has also written '105,000 ons' at the bottom of the page.

Wat we opmerken is dat Albert nog niet helemaal doorheeft wat er moet gebeuren om **hg** om te zetten in **ons**. Ook laat hij niet zien hoe hij van **pond** naar **ons** moet of van **kg** naar **ons**. De tip die we hem geven is dat hij de gewichten en de omzetting daarvan opnieuw moet bekijken en dat voor zichzelf moet uittekenen. Dat kan bijvoorbeeld met behulp van onderstaande tekening, maar er zijn vele andere tips online te vinden. Albert beoordelen we met A1/ B1, maar als we hem om toelichting vragen aan de hand van onderstaand metriek stelsel, zal hij voor criterium C en D beter scoren.

Leerjaar 8 – Rekenopdracht-

domeneinen: Geld rekenen, breuken, bewerkingen en percentages.

Onderstaande Rekenopdracht is gegeven:

Rekenopdracht 1: Beoordeel uw leerling aan de hand van deze opdracht. Schrijf op hoeveel punten de leerling krijgt.

Domeneinen:
Geldrekenen
Bewerkingen
Breuken en
Percentages

**Sandra heeft SRD 720,25.
Met dit geld doet zij het volgende:**

- Ze spaart 20%
- 2/5 deel geeft zij aan haar broertje.
- Zij koopt een fles sap van SRD 12,15.

Hoeveel SRD houdt ze over?

Volgens het oude correctiemodel zou een leerling opschrijven (en let wel dit is een werkelijke berekening van een leerling):

Oud Correctiemodel van een kindje

Sandra heeft SRD 720,25
Ze spaart 20%, dus spaart zij: $20\% = 20/100 = 1/5$ deel (2p)
SRD 720,25 = 72025 centen
 $1/5 \times 72025 = 14405$ centen = SRD 144,05 (2p)
2/5 deel geeft zij aan haar broertje.
 $2/5$ deel = $2/5 \times 72025 = 28810$ centen = SRD 288,10 (2p)
Ze houdt over:
 $144,05 + 288,10 =$ SRD 432,15
Dan is het $720,25 - 432,15 =$ SRD 288,10 (2p)
Daarna heeft zij een fles sap gekocht van SRD 12,15.
Zij houdt dan over: $288,10 - 12,15 =$ SRD 275,95 (2p)
Zij houdt uiteindelijk SRD 275,95 over.

Correctiemodel:

1. Van 20% – 1/5 dl → 2p
2. 1/5 dl v. srd 720,25 = ... → 2p.
3. 2/5 dl = ... → 2p.
4. (stap 2) + ... (stap 3) = **xx**

Ze houdt over:
 $720,25 - \mathbf{xx} =$ srd ... (stap 4) → 2p.

5. Ze koopt nog sap:
... (stap 4) – 12,15 =

Stappenplan - Nw. correctiemodel

1. Wat moet er gebeuren?
Optellen/ aftrekken/
vermenigvuldigen/ delen -A
2. **Nieuw:** Maak voor jezelf een
tekening van wat er moet gebeuren –
A/B
3. Schrijf op, waar deze som over
gaat -B
4. Laat de rekenstrategie zien
(volgens Cijferen, bv. Staartdeling, Optelling,
etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B
6. Schrijf de oplossing netjes op. -B

Er zijn hier verschillende stappen die doorlopen moeten worden. En ook hier gaan we na: ziet het kind voldoende in, wat er gedaan moet worden. We zien in het stappenplan welke stap gelinkt is aan een bepaald niveau.

ALGEMENE RUBRIC VOOR DE REKENCOMPETENTIE IN LEERJAAR 5 - 8				
CRITERIA	PRESTATIENIVEAU			
	I	II	III	IV
A. De leerling demonstreert rekenkundige kennis en inzicht bij een rekenopdracht of rekenprobleem (kennis en inzicht)	Er is geen oplossing of de oplossing sluit niet aan op de opdracht of het rekenprobleem	Het (om)rekenen is correct gedaan, maar de oplossing is niet verder uitgerekend.	De opdracht of het probleem is op een correcte wijze opgelost, maar er zijn enkele rekenfouten gemaakt.	De oplossing en het eindantwoord zijn helemaal correct en compleet.
B. De leerling gebruikt oplossingsstrategieën bij een rekenopdracht of rekenprobleem (toepassing kennis en inzicht)	Laat geen van de stappen zien, die er gebruikt moet worden.	Werk niet met alle belangrijke info. Laat niet alle stappen zien, maakt veel bereken fouten	Werk wel met belangrijke info. Laat alle stappen zien, maar maakt veel kleine fouten.	Werk met alle belangrijke informatie en laat alle stappen zien
C. De leerling past oplossingsstrategieën toe in andere situaties of voorbeelden (toepassing rekencompetentie)	Heeft geen voorbeelden of kan geen stappen laten zien in andere voorbeelden of situaties	Heeft wel andere voorbeelden, maar laat niet alle stappen zien en maakt nog veel berekeningsfouten	Heeft andere voorbeelden, werkt met de beschikbare informatie en laat alle stappen zien, maar maakt nog kleine fouten	Heeft andere duidelijke voorbeelden en laat in die voorbeelden alle stappen zien om het probleem correct op te lossen
D. De leerling legt het werk uit	Kan geen uitleg geven.	De leerling probeert uit te leggen, maar de uitleg ontbreekt essentiële stappen van de berekening. De leerling kent de rekenformule wel.	De leerling kan in de uitleg de essentiële stappen van de berekening duidelijk aangeven maar de uitleg is niet helemaal correct.	De leerling kan de uitleg met de essentiële stappen van de berekening om te komen tot de oplossing van het rekenprobleem of de opdracht duidelijk en correct weergeven.

- Stappenplan:**
1. Wat moet er gebeuren? Optellen/ aftrekken/ vermenigvuldigen/ delen -A
 2. **Nieuw:** Maak voor jezelf een tekening van wat er moet gebeuren - A
 3. Schrijf op, waar deze som over gaat -B
 4. Laat de rekenstrategie zien (volgens Cijferen, bv. Staartdeling. Optelling, etc.) - B
 5. Maak de juiste berekening - B
 6. Schrijf de oplossing netjes op. -B

Het werk van Jaïr:

Hij schrijft een aantal bewerkingen die niet kloppen. Wat wel klopt, staat in groen. Hij weet bijvoorbeeld wel dat 20% gelijk is aan $\frac{1}{5}$ deel. Maar dan komt de eerste fout. Er is een nul bij de SRD 720,25, maar blijkbaar heeft Jaïr dit over het hoofd gezien. Er zou moeten staan 144, 05. Deze fout neemt hij mee in de rest van de som. Daarom zou hij volgens het oude model nauwelijks punten krijgen (slechts voor de groene delen). Note: Aftrekken en optellen gaan heel goed bij Jaïr.

JAIR: Sandra heeft Srd 720,25

$\frac{1}{5} \times \text{srd } 720,25 = \text{srd } 14,45$

Spaart 20%

Geeft $\frac{3}{5} \text{ dl} = \frac{3}{5} \times \text{srd } 720,25 = 28,90$

Rest koopt een fles sap srd 12,15

$\text{Srd } 28,90 + \text{srd } 14,45 = \text{srd } 43,35$

Rest = $\text{srd } 720,25 - \text{srd } 43,35 = \text{srd } 676,90$

$\text{Srd } 676,90 - \text{srd } 12,15 = 664,75$

Correctiemodel:

1. Van 20% - $\frac{1}{5} \text{ dl}$ → 2p
2. $\frac{1}{5} \text{ dl v. srd } 720,25 = \dots$ → 2p
3. $\frac{2}{5} \text{ dl} = \dots$ → 2p
4. $\dots$ (stap 2) + $\dots$ (stap 3) = **xx**

Ze houdt over:
 $720,25 - \text{xx} = \text{srd } \dots$ (stap 4) → 2p.

5. Ze koopt nog sap:
 $\dots$ (stap 4) - 12,15 = $\dots$

Over: $\dots$ (stap 5)

Tip?

Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren? Optellen/ aftrekken/ vermenigvuldigen/ delen -A
2. **Nieuw:** Maak voor jezelf een tekening van wat er moet gebeuren - A
3. Schrijf op, waar deze som over gaat -B
4. Laat de rekenstrategie zien (volgens Cijferen, bv. Staartdeling. Optelling, etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B
6. Schrijf de oplossing netjes op. -B

Jair scoren we op A3 en B2.

Het werk van Jermain:

Jermain schrijft maar 1 regel op... wat Jermain goed doet is dat hij weet dat 20% $\frac{1}{5}$ deel is. Hij deelt ook door 5. Maar vervolgens maakt hij een fout en schrijft 1445 in plaats van 144,05. Hij krijgt daarom de score A2, B2 en de tip een tekening te maken om aan te geven waar de som over gaat. En net als Jaïr moet hij staartdelingen met een cijfer waar een nul in staat extra gaan oefenen.

Correctiemodel:

1. Van 20% = $\frac{1}{5}$ dl → 2p
 2. $\frac{1}{5}$ dl v. srd 720,25 = ... → 2p.
 3. $\frac{2}{5}$ dl = ... → 2p.
 4. ... (stap 2) + ... (stap 3) = xx
 Ze houdt over:
 720,25 - xx = srd ... (stap 4) → 2p.
 5. Ze koopt nog sap:
 ... (stap 4) = 12,15 =
 ... (stap 5) → 2p.
 Over: ... (stap 5)

Jermain

$72025 \div 5 = 1445$

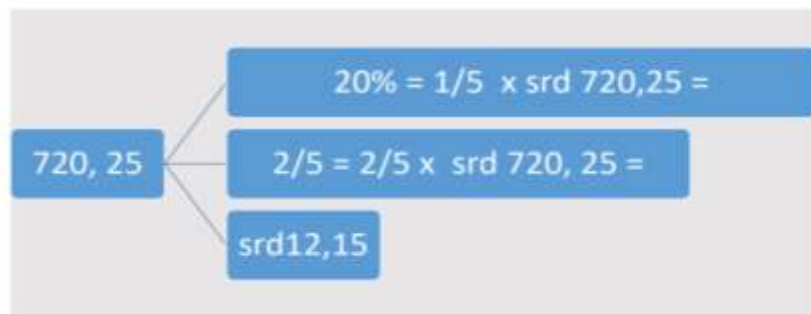
Stappenplan:

1. Wat moet er gebeuren?
Optellen/ aftrekken/ vermenigvuldigen/ delen -A
2. **Nieuw:** Maak voor jezelf een tekening van wat er moet gebeuren - A
3. Schrijf op, waar deze som over gaat -B
4. Laat de rekenstrategie zien (volgens Cijferen, bv. Staartdeling, Optelling, etc.) - B
5. Maak de juiste berekening - B
6. Schrijf de oplossing netjes op. -B

Jermain		Tip
A	2	-Maak een tekening, waar de som over gaat
B	2	-Oefenen met staartdelingen waar een '0' tussen staat.
C	-	
D	-	

Hier zien we een voorbeeld van een tekening die hij zou kunnen maken. We kunnen als leerkracht ook bij de instructie – wanneer we zulke sommen voor het eerst uitleggen – gebruik maken van tekeningen.

Advies 1 aan Jermain: Maak voor jezelf een tekening van wat er moet gebeuren

De voordelen van het gebruik van een rubric op een rij

Concluderend kunnen we zeggen dat de rubric voordelen heeft voor leerling en leerkracht.

- De leerling en de leerkracht zien waar ze samen naar toe moeten (groeien);
- Omdat iedereen op dezelfde manier beoordeeld wordt, kan niemand kan het gevoel krijgen dat er wordt voorgetrokken;
- Transparantie: elke leerkracht, maar ook de ouder ziet duidelijk waar het kind goed in is en wat het kind beter moet doen;
- Verruimt mogelijkheden tot begeleiden. Iedereen weet door de tip precies wat er moet gebeuren.

Rubrics bij hoofdrekenen

Bij hoofdrekenen kunt u ook een rubrics gebruiken. U moet het kind dan wel vragen een uitleg te geven bij zijn of haar berekening en u kunt hen ook vragen de som te tekenen: criterium D.

RUBRICS voor TAAL

De taaldomeinen

Binnen het vak Taal kennen we de volgende domeinen.

1. Begrijpend lezen
2. (eerdere jaren ook Technisch lezen)
3. Spreken en luisteren
4. Spelling en Schrijven
5. Grammatica
6. Woordenschat

TAAL Leerjaar 3 en 4.

Instructies beoordeling ‘Luisteren’ en ‘Schrijven’ –

Op verzoek van enkele scholen is gevraagd voor specifieke rubrieken voor Luisteren en Schrijven. Deze zijn beiden officieel onderdeel van het vak TAAL. Bijgaand dus de specifieke instructies voor ‘Luisteren’ en ‘Schrijven’. In het midden staan steeds de vereisten, rechts wordt door de leerkracht aangegeven wat al precies goed gaat en links wordt aangegeven, wat nog verbeterd/ extra geoefend moet worden door de leerling.

LUISTEREN

Het domein luisteren is onderdeel van het domein ‘Spreken en luisteren’ bij het vak TAAL op de basisschool. Onderstaande rubric is gebaseerd op de in juli ’21 verstuurde leerstofafbakening door het MINOWC. De luistervaardigheid is heel erg belangrijk voor het latere spellen van woorden. Vanaf leerjaar 2 wordt hier expliciet aandacht aan besteed. Deze vaardigheid mag tot in leerjaar 7 steeds worden getraind, daar de meertaligheid een grote belemmering vormt voor het luisteren: doordat er in de moedertaal een bepaalde klank niet aanwezig is (bv. de /g/, /r/, /uu/, /ui/etc.), zullen de leerlingen die klank ook niet ‘horen’ en dus zullen er vaak genoeg spellingsproblemen ontstaan. Daar de Nederlandse spelling hoofdzakelijk gebaseerd is op de auditieve features (schrijf wat je hoort), ontstaan er dus uiteenlopende uitdagingen voor de leerlingen. Luistervaardigheden zijn net als andere ontwikkelingsvaardigheden (Early Child Development- vaardigheden), het beste aan te leren tussen de leeftijd van 0 – 7 jaar.

Leerjaar 3 en 4 – TAAL Rubric voor het domein ‘Luisteren’ t.b.v. het Lezen

Wat gaat nog niet zo goed?	Welke auditieve vaardigheden zijn vereist?	Wat gaat al heel goed?
Vb. Zegt 3 woorden per 5-woordzin goed na.	Auditief geheugen: De leerling kan versjes van minimaal 5-woordzinnen nazeggen	
Vb. Verwisselt de volgorde in de zin	Volgorde: De juiste volgorde van 5 woorden wordt bij het nazeggen gehanteerd. (auditieve sequentie)	
Uitspraak van bepaalde klanken mag beter, namelijk:	Uitspraak: Bij het nazeggen, moet de leerling goed articuleren en de woorden helder uitspreken.	
	Rijmen: De leerling kan rijmwoorden (mkm) bedenken aan de hand van mkm ¹ -woorden	
	Auditieve discriminatie: het verschil horen tussen bv. bal – tal/ kip – tip	
Vb. Concentratie mag beter		
	Auditieve identificatie: #de plaats van een woord horen in een zin ² .	
	# de plaats van een lettergreep horen in een 3-lettergreep woord.	
	de plaats van een klank horen in een mkm- woord	
	Auditieve analyse : ZONDER LETTERS CHECKEN!!!	
	3-lettergreepige woorden uit elkaar halen (= klappen): van ‘paraplu’ naar ‘pa-ra-plu(u)’	
	2 – lettergreepige woorden uit elkaar halen (= klappen): van ‘lekker’ naar ‘lek-ker’	
	# mkm-woorden uit elkaar halen (= klappen): van ‘kip’ naar ‘k – i – p’	
	Auditieve synthese	
	3-lettergreepige woorden samenvoegen Bv. van ‘pa-ra-plu(u)’ naar ‘paraplu’	
	2 – lettergrepen woorden samenvoegen van ‘lek-ker’ naar ‘lekker’	
	# mkm-woorden samenvoegen: van ‘k – i – p’ naar ‘kip’	

¹ mkm = medeklinker- klinker- medeklinker, bv. bal/ kip/ boek/ vuur

² Voorbeelden staan in de bijlage.

SCHRIJVEN

De motorische vaardigheid van het schrijven vereist bijzondere fijne motoriek, niet alleen van de schrijfhand, maar van het gehele lichaam.

Om tot het schrijven te komen moeten:

- ✓ de grove en fijne motoriek goed ontwikkeld zijn
- ✓ er moet een goede oog - hand coördinatie zijn
- ✓ vormen moeten waargenomen en onderscheiden kunnen worden
- ✓ leerlingen moeten kritisch kunnen waarnemen
- ✓ verder moet het ruimtelijk inzicht goed ontwikkeld zijn
- ✓ er moet oriëntatie in de ruimte en op het platte vlak aanwezig zijn bij de leerling
- ✓ de richtingen links/rechts/onder en boven moeten bekend zijn

Omdat de fijne motoriek ontwikkeld en verfijnd kan worden met behulp van allerlei oefeningen moet voorafgaand aan het schrijven onder andere motorische oefeningen gedaan worden en schrijf oefeningen zonder papier. Belangrijke schrijfvoorwaarden zijn lichaamskennis, lichaamsbewustzijn en lichaamscontrole. Deze voorwaarden zijn de basis, het fundament voor de verdere ontwikkeling van het kind.

Leerjaar 3 en 4 – TAAL Rubric voor het domein 'Schrijven'

Wat gaat nog niet zo goed?	Welke vaardigheden zijn vereist?	Wat gaat al heel goed?
	<u>Schrijfhouding</u>	
	Het kind zit met een rechte rug, de billen en rug zijn tegen de stoel.	
	De voeten staan plat op de grond.	
	De stoel is goed aangeschoven, er zit weinig ruimte tussen de romp en de tafel.	
	De schouders zijn horizontaal en evenwijdig met het tafelblad.	
	De afstand tussen ogen en papier is ongeveer 30 cm.	
	Ellebogen en onderarm kunnen moeiteloos op tafel.	
	<u>Potloodhantering/pengreep</u>	
	Het potlood wordt ongeveer 2 cm boven de punt vastgehouden met duim en wijsvinger.	
	Het potlood rust op de binnenkant van het bovenste kootje van de middelvinger.	
	De middelvinger rust op de ringvinger en de pink en de pink schuif mee over het papier.	
	<u>Papierligging</u>	
	De niet schrijvende hand houdt het blaadje/schrift vast.	
	Het blaadje/schrift ligt een beetje schuin op tafel	
	<u>Schrijfwijze van de letters en cijfers</u>	
	De leerling schrijft de woorden netjes binnen de regel.	
	De opgeschreven woorden zijn verstaanbaar.	
	De opgeschreven woorden zijn volgens de juiste methode (blokletters/verbondenschrift) opgeschreven.	
	De leerling kan de (mkm) woorden correct opschrijven.	
	De leerling kan 3-lettergrepige woorden opschrijven.	
	De leerling kan hele zinnen opschrijven.	
	Lettertakens	
	De leerling kan het uitroepteken, het vraagteken en de komma opschrijven.	
	De leerling schrijft de cijfers op de juiste manier op.	
	De leerling kan zinnen voluit schrijven en gebruikt daarbij ook de nodige lettertakens.	

TAAL –leerjaar 5 - 8

Voor TAAL zullen slechts voor het domein ‘Begrijpend lezen’ instructies per filmpje verstuurd worden. Hieronder volgt een voorbeeld voor de taalrubric voor het domein begrijpen lezen.

Begrijpend lezen:

De leerkracht bereidt steeds 3 verschillende teksten van hetzelfde niveau voor. De leerlingen mogen de tekst kiezen op basis van de gelezen titel maar **ZE MOGEN DE TEKST NOG NIET HEBBEN GELEZEN!!!**

Dan beantwoorden ze de vragen van ‘**Vóór het lezen**’. Dan pas gaan ze lezen en beantwoorden ze de rest van de vragen.

Een voorbeeld:

Titel: Oeps!

Nog even tanken op de terugweg van een autovakantie, heel normaal. Toch ging het in Brazilië deze week goed mis. Een Argentijn vergat na het tanken zijn vrouw en ontdekte pas na 100 kilometer dat zij niet meer in de auto zat.

Het gezin reed met zijn drieën, vader, moeder en zoon, terug naar Argentinië na een vakantie in Brazilië. Na een noodzakelijke tankstop moest de man, Walter, nog even plassen. Vervolgens reed hij weg. Maar zijn vrouw Claudia was ondertussen even koekjes gaan kopen binnen bij het tankstation en ontbrak ...X... in de auto.

Voor de stop had zijn vrouw liggen slapen op de achterbank. De zoon zat voorin de auto spelletjes te spelen op zijn iPad, en had ook niet gemerkt dat zijn moeder de auto uit was gegaan. Nadat ze ontdekt had dat de auto weg was, probeerde Claudia haar man doorlopend te bellen, maar kreeg hem steeds niet aan de lijn. Walter had namelijk een uur eerder zijn mobiele special op *silent* gezet toen hij zag dat zijn vrouw in slaap was gevallen op de achterbank.

.....Y..... zag Walters zoon toch dat zijn moeder ontbrak op de achterbank, maar op dat moment waren ze al 100 kilometer van haar verwijderd. Walter belde haar meteen op haar mobiel en keerde onmiddellijk terug naar het tankstation om haar op te halen.

Uit: NU.nl, januari 2016

Vragen adhv de tekst: N.B.: Vraag 1 t/m 4 moet de leerling beantwoorden, voordat hij begint te lezen.

1. Oeps! Waar denk je aan, wanneer je het woordje ‘Oeps!’ leest?
2. Hoe ga je de tekst lezen? Kies uit de antwoorden:
 - a. Van begin tot eind en dan pas de vragen beantwoorden?
 - b. Van begin tot het midden en dan pas de vragen beantwoorden?
 - c. Ik ga meteen de vragen beantwoorden.
3. Wat verwacht je van deze tekst? Zal de tekst je :
 - a. Informatie verschaffen?
 - b. Laten lachen?
 - c. Je een nieuwe beslissing laten nemen om iets te doen?
4. Waarover zal de tekst gaan, denk je?

Rubrics Taal- Begrijpend lezen

RUBRICS TAAL - Begrijpend lezen leerjaar 5 - 8			=
<u>VÓÓR HET LEZEN</u>	<u>BEGINNER</u>	<u>GEVORDERDE</u>	<u>EXPERT</u>
Leesmotivatie De leerling ...	...kan alleen met hulp een leestekst uitkiezen.	...neemt zelf het initiatief om het lesmateriaal te kiezen maar kan de keuze niet duidelijk uitleggen	..neemt zelf het initiatief om het lesmateriaal te kiezen en kan de keuze uitgebreid uitleggen
....is in staat om een leesdoel en de bijbehorende leesstrategieën aan te geven	kan niet aangeven waarom en hoe hij/zij de tekst gaat lezen en wat hij/zij ermee gaat doen.	kan niet duidelijk aangeven waarom en hoe hij/zij de tekst gaat lezen en wat hij/zij ermee gaat doen.	kan duidelijk aangeven waarom en hoe hij/zij de tekst gaat lezen en wat hij/zij ermee gaat doen.
Maakt onderscheid tussen verschillende soorten teksten Amuseren/ Informeren/ Overtuigen/ Overhalen	kan alleen met hulp de verschillende soorten teksten onderscheiden	kan met enige hulp de verschillende soorten teksten onderscheiden	kan zelfstandig de verschillende soorten teksten onderscheiden
Oriënteren en identificeren van individuele woorden	...kan alleen met hulp binnen een beperkte tijd een tekst globaal lezen en de kernwoorden herkennen	kan met enige hulp binnen een beperkte tijd een tekst globaal lezen en de kernwoorden herkennen	...kan zelfstandig binnen een beperkte tijd een tekst globaal lezen en de kernwoorden herkennen
Voorspellen	kan a.d.h.v.de titel niet aangeven waarover de tekst zal gaan.	kan a.d.h.v. De titel met enige hulp aangeven waarover de tekst zal gaan.	kan zelfstandig a.d.h.v. de titel aangeven waarover de tekst zal gaan.

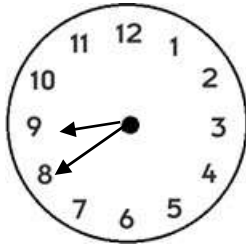
LEES NU DE TEKST:

5. Kies 5 moeilijke woorden uit de tekst en schrijf de betekenis op.
6. Wat is juist?
7. In de inleiding van de tekst staat dat er een echtgenote achter is gelaten.
8. In de inleiding staat dat een Claudia bij een tankstation in Brazilië is achtergelaten.
9. Vertel in je eigen woorden wat de reden is, dat Walter zijn vrouw achterliet.
10. Schrijf in je eigen woorden, hoe alles is afgelopen.
11. De familie was op autovakantie. Kunnen families in Suriname ook met autovakantie en waar kunnen zij naar toe?
12. Laat middels een tekening zien hoe moeder zich voelde, toen zij werd achtergelaten.
13. Wat zou jij doen om nooit iemand achter te laten?

RUBRICS TAAL - Begrijpend lezen leerjaar 5 - 8			=
<u>TIJDENS HET LEZEN</u>	<u>BEGINNER</u>	<u>GEVORDERDE</u>	<u>EXPERT</u>
De leerling is in staat te visualiseren	kan alleen met hulp “beelden” kiezen die bij de tekst passen.	kan met enige hulp “beel-den” kiezen om te laten zien dat hij/zij zich inleeft in de tekst.	kan middels passende “beelden” laten zien hoe hij/zij zich inleeft in de tekst
....is in staat om zijn of haar leesplan te gebruiken of bij te stellen en dit te verklaren	kan alleen met hulp uitleggen of hij/zij zijn/haar leesplan heeft gebruikt of heeft bijgesteld	kan met enige hulp uitleggen of hij/zij zijn/haar leesplan heeft gebruikt of heeft bijgesteld	kan zelfstandig uitleggen of hij/zij zijn/haar leesplan heeft gebruikt of heeft bijgesteld
...kan en durft onbekende woorden betekenis te geven aan de hand van de context	kan en durft alleen met hulp de betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context	kan en durft met enige hulp de betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context	kan en durft zelfstandig de juiste betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context
Onderscheiden en ordenen van inleiding, kern en slot	kan alleen met hulp de inleiding, kern en slot uit de tekst halen.	kan met enige hulp de tekstdelen inleiding, kern en slot uit de tekst aangeven.	kan zelfstandig de tekstdelen inleiding, kern en slot ordenen voor een beter begrip van de tekst.
... is in staat om de kern van de tekst weer te geven en de hoofdzaken van de bijzaken te onderscheiden	kan alleen met hulp de kern van de tekst weergeven en de hoofd- en bijzaken onderscheiden	kan met enige hulp de kern van de tekst weergeven en de hoofd- en bijzaken onderscheiden	kan zelfstandig de kern van de tekst weergeven en de hoofd- en bijzaken onderscheiden
De leerling kan verbanden leggen tussen delen van de tekst	De leerling kan alleen met hulp verbanden leggen	De leerling kan met enige hulp verbanden leggen.	De leerling kan zelfstandig verbanden leggen.

RUBRICS TAAL - Begrijpend lezen leerjaar 5 - 8			-
<u>NA HET LEZEN</u>	<u>BEGINNER</u>	<u>GEVORDERDE</u>	<u>EXPERT</u>
De inhoud van de tekst in eigen woorden kunnen en durven kort samen te vatten	De leerling kan alleen met hulp in eigen woorden vertellen waarover de tekst gaat	De leerling kan met enige hulp in eigen woorden vertellen waarover de tekst gaat	De leerling kan zelfstandig in eigen woorden vertellen waarover de tekst gaat.
Vragen beantwoorden	De leerling kan alleen met hulp de vragen die horen bij de tekst.	De leerling kan met enige hulp de vragen beantwoorden die horen bij de tekst	De leerling kan zelfstandig de vragen die horen bij de tekst goed beantwoorden
Vragen stellen	De leerling kan alleen met hulp vragen over de tekst stellen.	De leerling kan met enige hulp vragen over de tekst stellen.	De leerling kan zelfstandig vragen over de tekst stellen.
Verbanden kunnen leggen met situaties buiten de tekst	De leerling kan alleen met hulp verbanden leggen n.a.v. de tekst met situaties daarbuiten	De leerling kan met enige hulp verbanden leggen n.a.v. de tekst met situaties daarbuiten	De leerling kan zelfstandig verbanden leggen n.a.v. de tekst met situaties daarbuiten
Meerwaarde van de tekst aangeven	De leerling kan alleen met hulp informatie uit de tekst gebruiken om verder te reflecteren.	De leerling kan met enige hulp informatie uit de tekst gebruiken om verder te reflecteren.	De leerling kan zelfstandig informatie uit de tekst gebruiken om verder te reflecteren.

1. Het is nu

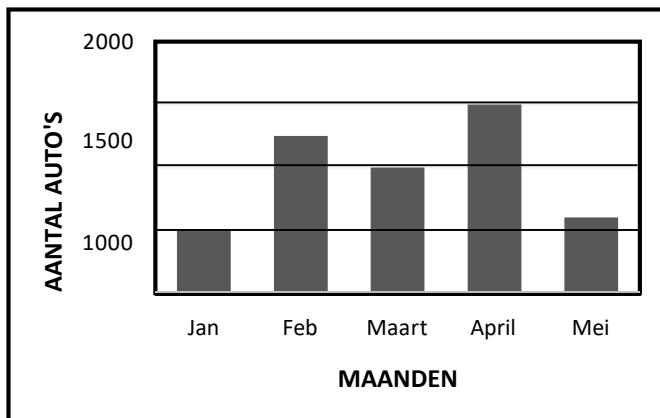
2 uren en 55 minuten later is het ... uur.

2. Mark zit op dansles. De dansles begint om 9.15 uur. Hij loopt van huis naar de dansschool in 18 minuten. Hoe laat moet hij van huis vertrekken om op tijd op les te zijn?
3. Xandro ontvangt SRD 4800,— per maand. 25% daarvan betaalt hij aan huur. Hij spaart 20%. Hoeveel geld houdt hij per maand over?

4. Margo verdient SRD 3800,— per maand. Ze betaalt $\frac{1}{5}$ deel aan huishuur.

Van wat overblijft geeft zij $\frac{3}{20}$ deel uit aan benzine. Elke maand geeft ze haar ouders SRD 300,—.
Hoeveel houdt Margo over?

5. Deze staafdiagram geeft het aantal verkochte auto's in de maanden januari 2020 tot en met mei 2020 weer.

In welke maanden zijn er samen 2750 auto's verkocht?

6. Uit een pot met 9,5 kg kipworstjes wordt er 12 pond verkocht. De rest heeft men verpakt in zakjes van 500 gram. Hoeveel zakjes zijn dat?

7

Prijslijst

1 pond soepvlees	SRD 54,50
1 pond gehakt	SRD 70,50
1 kg vlerken	SRD 60,00
1 pond lever	SRD 40,50

Moeder gaat naar de slagerij en koopt:
1 kg soepvlees

1 $\frac{1}{2}$ pond gehakt

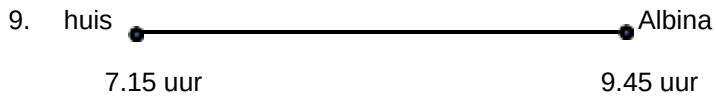
2 kg vlerken en
1 pond lever

Ze betaalt met SRD 400,—
Hoeveel houdt ze over?

Vader heeft $\frac{3}{5}$ deel van deze weg afgelegd.

De rest van de weg legt hij in 3 kwartieren af.
Met welke snelheid heeft hij dit deel afgelegd?

Furgil rijdt van huis naar Albina met een gemiddelde snelheid van 60 km per uur.
Onderweg stopt hij 2 keer 5 minuten.
Hoe lang is de weg?

10. De omtrek van een rechthoekig perceel is 48 dam. De engte is 14 dam.
De breedte is ... m.

Nieuwe vorm

11. Johan maakt een rechthoekige tafel.
Het tafelblad moet een oppervlakte hebben van 5400 cm².

A) Wat kan de lengte en de breedte van het blad zijn?

Voor de 4 tafelpoten heeft hij 3 stukken hout:

1 stuk hout van 2.5 meter

1 van 120 cm en

1 stuk hout van 150 cm

B) Hoe lang kan een tafelpoot zijn, om zo
min mogelijk hout over te houden?

C) Verklaar het antwoord van B

TEKST I

EEN VIRUS HEB JE SNEL TE PAKKEN

I **Hatsjoe! Grrrrriep!**

1 Een virus is geen diertje, geen plantje, geen bacterie en geen schimmel. Het hoort niet bij
2 een van die vier levensvormen. Wat is het dan wel? Een virus is een heel klein dingetje (er
3 is geen ander woord voor) dat cellen in een ander lichaam ‘overneemt’ en daar zichzelf
4 voortplant. Er komen dan meer virussen, en de cel van de ‘gastheer’ gaat dood. Dat klinkt
5 griezelig, maar meestal heb je er geen last van. Soms komen er zoveel virussen, dat een
6 onderdeel van je lichaam het (tijdelijk) opgeeft: je wordt ziek. Dit gebeurt vooral als je te
7 weinig antistoffen in je lichaam hebt. Zo’n virus kan dan toeslaan en jou flink ziek maken!
8 Er zijn veel virussen, die van griep en die van verkoudheid zijn de bekendste.

II **Griep**

9 Er zijn drie soorten griepvirussen. Dat kan je niet schelen als je griep hebt. Het is wel
10 belangrijk om te weten welke soort je hebt: dan kun je de juiste medicijnen krijgen, als dat
11 nodig is. Veel mensen denken dat ze griep hebben, terwijl ze eigenlijk flink verkouden zijn.
12 Dat is een ander virus. Echte griep voel je heus wel: je hebt hoofdpijn, spierpijn, keelpijn,
13 een verstopte neus, koorts en je lust geen eten meer. Griep gaat meestal vanzelf over, dat
14 komt door je afweer. Soms blijf je ziek, en dan moet je een injectie met medicijnen. Ouderen
15 en mensen met een longziekte krijgen vaak van tevoren een griep prik: ze kunnen dan niet
16 ziek worden, want dat zou gevaarlijk voor hen zijn.

III **Afweersysteem**

17 Ieder mens heeft afweer tegen ziektes. Dat is een soort verdediging. Die verdediging begint
18 al bij je huid: de meeste virussen komen daar niet doorheen. Maar bijvoorbeeld je neus en
19 je mond staan ‘open’, dus daarin zit een ander soort afweer: slijmvliesen. Sommige van die
20 piepkleine virussen komen toch in je lichaam terecht. Ze ‘reizen’ met je bloed mee en
21 kunnen daardoor overal terechtkomen en beginnen direct met voortplanten. Daar heeft je
22 lichaam nog een verdediging tegen: antistoffen. Deze stoffen maken zo’n virus kapot.
23 Voldoende antistoffen ontstaan pas als je een virus hebt, dus het duurt even voor ze werken.
24 Vandaar dat je eerst ziek wordt en dan weer beter.

IV **Besmettelijk**

25 Een griepvirus zit, als je eenmaal griep hebt, ook in je longen en neus. Als je niest of hoest,
26 komen virussen mee naar buiten. Je kunt zo een ander besmetten. Het virus kan ook
27 makkelijk ‘overleven’ op bijvoorbeeld een deurknop of een kraan die je net hebt
28 aangeraakt. Een nog niet besmette persoon kan zo ook het griepvirus binnenkrijgen. Als je
29

30 eenmaal ziek bent, snap je wel dat je uit moet kijken met dat soort dingen. Maar voor je je
31 ziek voelt, heb je het virus al binnen. Je kunt dan ook anderen besmetten. Kortom: er is niet
32 veel aan te doen. Was altijd goed je handen, maak de kraan schoon en gebruik papieren
33 zakdoekjes.

V

Epidemie

34 Gelukkig genezen de meeste mensen gewoon van de griep. Meestal ben je niet langer dan
35 een week heel ziek. Helaas hebben sommige mensen, zoals veel ouderen, niet genoeg
36 antistoffen meer. Ze kunnen zelf de ziekte niet klein krijgen en moeten een prikje met
37 medicijn. Krijgen ze dat niet, of is het niet genoeg, dan kunnen ze overlijden aan de griep.
38 Elk jaar sterven in Europa duizenden mensen aan het griepvirus. Bijna elk jaar is er wel een
39 griepepidemie. Dan zijn veel mensen ziek: in Nederland bijvoorbeeld ongeveer 50 op de
40 100.000. En volgend jaar begint het gewoon opnieuw. Griepvirussen veranderen telkens een
41 beetje, zodat je lichaam weer andere antistoffen moet aanmaken. Je wordt dus nooit immuun,
42 wat betekent dat je een ziekte, griep bijvoorbeeld, niet kunt krijgen. Zorg er altijd voor dat
43 jij jezelf beschermt tegen het griepvirus!

TEKST II

MEESTER ARDJOE

I

1 Met een klap sluit meester Ardjoe de houten koffer. Zijn vijftien wajangpoppen, zijn doek
2 ... alles zit er netjes in. Hoeveel voorstellingen heeft hij gegeven in de ruim vijftig jaar?
3 Toch zeker drieduizend? Of vierduizend? Eén ding weet hij zeker: vanavond was de laatste.
4 Meester Ardjoe is moe. Moe van zo lang wajangvoorstellingen geven, zo lang de poppen
5 bedienen, stemmen verzinnen, geluidjes maken. Zoveel verhalen bedenken. Hij is vooral
6 moe van rondreizen. Hij heeft elke uithoek van Java gezien. Waar zal hij nog optreden? De
7 mensen gaan liever naar een bioscoop. Hij zucht, staat op en loopt met zijn koffer het hotel
8 uit. „Tot de volgende keer”, zegt de portier. Had je gedacht, denkt Ardjoe.

II

9 Thuis gaat meester Ardjoe liggen op zijn bank. Om hem heen ziet hij de talloze
10 wajangpoppen die hij in zijn lange leven heeft gemaakt. „Ik verkoop ze wel”, mompelt hij.
11 Op zijn werkbank liggen nog twee nieuwe, halfafgemaakt. Die gaan er niet meer komen.
12 Ardjoe doezelt langzaam in. Wacht eens! Ardjoe komt met een schok overeind. Wat hoort
13 hij nu? Inbrekers? Hij kijkt om zich heen. In het donker lijkt alles stil. De oude poppen
14 hangen onbeweeglijk aan de muur. Wat hoort hij toch? Ardjoe staat op en loopt op het geluid
15 af. Stemmen? „Meester Ardjoe?” Nee! Komt het geluid uit de koffer? „Meester, niet doen!
16 Verkoop ons niet!” Praten de poppen zelf? „Doe open meester!”

III

17 Verdwaasd van schrik opent Ardjoe de koffer. „Meester Ardjoe ga door met spelen.
18 Alstublieft!” Ardjoe wankelt en gaat op de grond zitten. Mijn poppen ... leven? Daar komt
19 prins Amito, zijn mooiste pop, overeind uit de koffer. Hij beweegt vanzelf! En prinses Rana
20 beweegt ook. En Tiktik, de boef en zijn hulpje Doerak, de oude priester Sanko, krijger
21 Aroemi ... ze leven! Ze komen in een kring om Ardjoe heen staan en praten door elkaar. Ze
22 hebben de stemmen die Ardjoe ze altijd geeft, maar nu praten ze zelf. Priester Sanko neemt
23 het woord: „U stopt met spelen, meester? Na 54 jaar?” „Ik ben moe Sanko, ik ben 74 jaar:
24 ik kan niet meer.” „Maar u bent de beste!” roept prins Amito. „Ik was de beste ... na de
25 onafhankelijkheid is het bergafwaarts gegaan. De mensen komen niet meer.”
26

IV

„Wel! U hebt altijd doorgespeeld. Tijdens de Japanse bezetting en daarna in de oorlog met
27 de Nederlanders. U ging altijd door!” „Tja, toen was het belangrijk. Ik liet jullie de grote
28 verhalen van die tijd spelen. Dat gaf de mensen moed. Het spijt me kinderen, mijn lichaam
29 en geest willen niet meer. Toen ik begon, stond de poppenspeler, de dhalang in aanzien. Ik
30 speelde eerst de Indiase godenverhalen, later verhalen over de revolutie, de opstand tegen
31 Nederland. Hele dorpen liepen uit als ik kwam. Nu bedenk ik de verhalen en poppen zelf
32 om te kunnen concurreren met de bioscoop. En ik moet optreden in hotels” De poppen
33 zwijgen en kijken elkaar treurig aan. Geen voorstellingen meer? Priester Sanko zal nooit
34 meer zijn zware stem verheffen? Prins Amito en prinses Rana zullen nooit meer van huis
35 weglopen, zoals in Ardjoes laatste verhaal? De dappere krijger Aroemi moet stil in de kist
36 liggen?
37

V

38 „Wacht even!” roept Tiktik de boef. „Wat gebeurt er nu met ons?” „Misschien verkoop ik
39 jullie: verzamelaars vinden wajangpoppen mooi.” „Nee, ik bedoel wat gebeurt er met ons in
40 het verhaal? Ons verhaal is helemaal niet af!” De poppen roepen door elkaar: „Tiktik heeft
41 gelijk. Hoe loopt het verhaal af? Krijgen de prins en de prinses elkaar nou? Verslaat krijger
42 Aroemi de brandende draak of niet? Ardjoe heeft het verhaal nooit afgemaakt.”
43 „Dit pikken we niet meester”, zegt Tiktik de boef. „Zo kunnen wij niet verder met ons
44 leven.” „Leven? Jullie leven alleen dankzij mij”, zegt Ardjoe. „Inderdaad.” Priester Sanko
45 spreekt langzaam en nadrukkelijk. „U gaf ons leven. U kunt ons zo niet laten sterven.”

VI

46 Vijftien wajangpoppen kijken naar meester Ardjoe. Vol verwachting, vol angst. Ardjoe kijkt
47 ze een voor een aan. Hij herinnert zich van elke pop hoe en wanneer hij die maakte. Hoe hij
48 een mooi ontwerp maakte, daarna een goede mal*. Hoe hij geduldig leer en dun hout sneed,
49 hoe hij de armen bevestigde. Hoe hij de stokken vastmaakte. Hij weet nog goed hoe hij elke
50 pop voor het eerst het leven gaf, met een eigen stem een verhaal liet vertellen. Ze hebben
51 gelijk, denkt hij, ze leven. Wie ben ik om ze zo te laten sterven? Zonder dat zij weten hoe
52 het verhaal afloopt? De poppen gaan een voor een de kist weer in. Meester Ardjoe is op de
53 grond in slaap gevallen.

VII

54 De volgende ochtend, als karren van de kooplieden al ratelen op straat, schrikt meester
55 Ardjoe wakker. Hij is stijf en kan bijna niet overeind komen. Hij heeft een besluit genomen.
56 Hij spreekt de nu doodstille poppen in de open koffer toe. „Vooruit ... nog één keer speel
57 ik. Ik geef jullie bewegingen en stemmen, maar jullie maken het verhaal. Jullie bedenken
58 hoe het afloopt. Ik zal spelen wat jullie willen. Maar dat wordt de laatste keer.” Meester
59 Ardjoe sluit de koffer. Voordat hij de straat opgaat voor zijn eerste koffie van de
60 dag, hoort hij de zware stem van priester Sanko uit de koffer komen. „Dank u meester.”

mal*: een vorm waarmee je iets kan maken

OPDRACHT

JE MOET VRAAG 1 TOT 5 BEANTWOORDEN **VOORDAT** JE BEGINT MET LEZEN!

1	Leesmotivatie	Kies het juiste antwoord. Welke soort tekst lees jij het liefst? a) een advertentie b) een informatieve tekst/weet tekst c) een stripverhaal d) een verhaalttekst
2	De leerling is in staat om een leesdoel en de bijbehorende leesstrategieën aan te geven	Schrijf in het kort waarom je voor bovenstaand antwoord heb gekozen.
	Kies een tekst uit!	Je kunt kiezen uit: <i>Een virus heb je snel te pakken</i> en <i>Meester Ardjoe</i>
3	Onderscheid maken in verschillende soorten teksten - Amuseren - Informeren - Overtuigen - Overhalen	Tot welke tekstsoort behoort de tekst die je hebt gekozen? a) Amuserende tekst b) Informatieve tekst c) Overhalende tekst d) Overtuigende tekst
4	Oriënteren en identificeren van individuele woorden	Bekijk de tekst en schrijf 5 kernwoorden op.
5	Voorspellen	Lees de titel van de tekst die je hebt gekozen en geef aan waarover de tekst zal gaan

DEZE VRAGEN MOET JE **TIJDENS** HET LEZEN VAN DE TEKST BEANTWOORDEN!

6	De leerling is in staat te visualiseren	Laat middels een gedicht van minimaal 4 regels of een tekening zien waarover de tekst gaat.																				
7	De leerling is in staat om zijn of haar leesplan te gebruiken of bij te stellen en dit te verklaren	Maak je gebruik van een leesplan of leeskaart bij het beantwoorden van vragen tijdens tekstbegrip? (Onderstreep het antwoord of vul aan.) I Nee, ik ken dit niet/ ik gebruik geen leeskaart/leesplan. II Ja, ik ken dat wel/ ik kan het gebruiken bij het lezen van deze tekst/ ik zal het moeten aanpassen. Een ander antwoord: ...																				
8	De leerling kan en durft onbekende woorden betekenis te geven aan de hand van de context	Schrijf de betekenis van de volgende moeilijke woorden uit de tekst op. TEKST I: EEN VIRUS HEB JE SNEL TE PAKKEN - antistoffen - epidemie - gastcel - afweersysteem - voortplanten <u>OE</u> Schrijf de betekenis van de volgende moeilijke woorden uit de tekst op. TEKST II: MEESTER ARDJOE Haal uit alinea: - wajangpop - krijger - priester - wankelt - poppenspeler																				
9	Onderscheiden en ordenen van inleiding, kern en slot	Wat is de juiste indeling van de tekst? <table><tr><td></td><td>Inleiding</td><td>Kern</td><td>Slot</td></tr><tr><td>A</td><td>alinea I</td><td>alinea II t/m VI</td><td>alinea VII</td></tr><tr><td>B</td><td>alinea I + II</td><td>alinea III t/m VI</td><td>alinea VII</td></tr><tr><td>C</td><td>alinea I</td><td>alinea II t/m V</td><td>alinea VI + VII</td></tr><tr><td>D</td><td>alinea I + II</td><td>alinea III t/m V</td><td>alinea VI + VII</td></tr></table>		Inleiding	Kern	Slot	A	alinea I	alinea II t/m VI	alinea VII	B	alinea I + II	alinea III t/m VI	alinea VII	C	alinea I	alinea II t/m V	alinea VI + VII	D	alinea I + II	alinea III t/m V	alinea VI + VII
	Inleiding	Kern	Slot																			
A	alinea I	alinea II t/m VI	alinea VII																			
B	alinea I + II	alinea III t/m VI	alinea VII																			
C	alinea I	alinea II t/m V	alinea VI + VII																			
D	alinea I + II	alinea III t/m V	alinea VI + VII																			

10	De leerling is in staat om de kern van de tekst weer	De hoofd- en bijzaken van de tekst: Meester Ardjoe staan op de volgende pagina. Welke combinatie is juist?												
	te geven en de hoofdzaken van de bijzaken te onderscheiden	I Stopzetting van de voorstellingen II De laatste Wajang voorstelling III Hij is oud en moe IV De poppen kunnen praten <table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>Hoofdzaken</th><th>Bijzaken</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a</td><td>I</td><td>II</td></tr> <tr> <td>b</td><td>I</td><td>IV</td></tr> <tr> <td>c</td><td>III</td><td>IV</td></tr> </tbody> </table>		Hoofdzaken	Bijzaken	a	I	II	b	I	IV	c	III	IV
	Hoofdzaken	Bijzaken												
a	I	II												
b	I	IV												
c	III	IV												
11	De leerling kan verbanden leggen tussen delen van de tekst	Lees de slotalinea nog eens en geef aan hoe de tekst wordt afgesloten. De schrijver van de tekst geeft aan												

DEZE VRAGEN MOET JE BEANTWOORDEN **NADAT** JE DE TEKST HEBT GELEZEN!

12	De inhoud van de tekst in eigen woorden kunnen en durven kort samen te vatten	a) Geef in eigen woorden aan waarover de tekst gaat.
		b) Is je voorspelling uitgekomen?
13	Vragen beantwoorden	<i>Inhoudsvragen bij: EEN VIRUS HEB JE SNEL TE PAKKEN</i> 1. Het afweersysteem van het lichaam zorgt ervoor dat we niet ziek worden. Welke van de onderstaande woorden hoort er niet bij? a antistoffen b huid c slijmvliezen d mond 2. Lees onderstaande beweringen I Een virus is een diertje dat alles in het lichaam overneemt en zich voortplant. II De ‘gastheer’/ ‘gastcel’ is het lichaam waarin het virus binnendringt en alles overneemt. Voor deze beweringen geldt a Alleen I is juist b Alleen II is juist c I en II zijn juist d I en II zijn onjuist

		3. Wat is niet juist over antistoffen? Antistoffen ... a zijn stoffen die het lichaam maakt om het virus kapot te maken. b ontstaan pas als je een virus hebt c maken je lichaam ziek en dan weer beter d zorgen ervoor dat je geen griep krijgt 4. Waarom kan je niet immuun worden voor griep? 5. Bedenk en schrijf op hoe jij jezelf tegen een griepvirus kan beschermen. <i>Inhoudsvragen bij de tekst: MEESTER ARDJOE</i> 1. Wat is het eigenlijke werk van meester Ardjoe? a Het maken van poppen b Het geven van Wajang voorstellingen c Hij reist alleen d Hij verzint stemmen 2. Waarover vertelde meester Ardjoe het meest? a over Indiase Goden b over de revolutie c over de opstand tegen Nederland d over de Onafhankelijkheid 3. Meester Ardjoe besluit te stoppen met het poppenspel. Welke reden is niet juist? a Zijn lichaam en geest zijn moe b Door de opkomende concurrentie van de bioscopen c Doordat er minder belangstelling is voor het poppenspel d Hij is bang voor de zware stem van priester Sanko 4. Hoe oud was meester Ardjoe toen hij begon met de Wajang-voorstellingen? a 20 jaar b 54 jaar c 74 jaar d 94 jaar 5. Bedenk en schrijf zelf op hoe het verhaal voor de poppen geëindigd is.
--	--	---

14	Vragen stellen	Wat zou je nog meer over het onderwerp van de tekst willen weten? Schrijf twee (2) vragen op.
15	Verbanden kunnen leggen met situaties buiten de tekst	Wat is voor jou herkenbaar in de tekst en hoe/waar kun je het in de Surinaamse situatie plaatsen?
16	Meerwaarde van de tekst aangeven	Geef twee (2) punten aan wat je uit de tekst hebt geleerd?